

Možnosti řešení problémů křehkých států

Nejčastější výklady pojmu křehký stát:

- Konfliktní tendence: na jejich území jsou časté boje mezi určitými částmi společnosti – nedokáží zajistit bezpečnost svých občanů
- Nedokáže svým obyvatelům zajistit základní politické statky: svoboda, pořádek, spravedlnost a blahobyt
- Stát, ve kterém vláda ztratila kontrolu nad svým vlastním územím nebo ztratila monopol nad legitimním užitím síly nebo na poskytování veřejných statků
- Stát, ve kterém nestátní aktéři kontrolují zdroje a populaci a ve kterém se obvykle hroutí ekonomika

Somálsko

- Východoafrická země na Somálském poloostrově (Africký roh)
- Strategická poloha u Adenského zálivu ze severu (vstupní brána do Rudého moře) a Indickým oceánem na východě
- Rozloha země činí 637 657 km²
- Hl. m. Mogadišo
- 16,8 mil. obyvatel
- Úřední jazyk somálština
- Náboženství sunnitský islám
- Administrativně se člení na 18 oblastí

Historický exkurz

- Žádná zkušenost se státností - společnost organizována prostřednictvím klanů
- V koloniálním období rozděleno mezi Spojené království, Francii, Itálii a Etiopii
- Nezávislost v roce 1960 (tzv. Rok Afriky)
- 1969 vojenský puč diktátora Mohameda Siada Barreho, kterého financoval Sovětský svaz
- Po snaze anektovat část etiopského území, které historicky patřilo Somálsku, ztratil přízeň Moskvy
- Příležitost (v době studené války) využily Spojené státy a poslaly Somálcům stamiliony dolarů
- Prezident Barre však čelil kritice kvůli porušování lidských práv a nakonec neustál meziklanové rozepře a roku 1991 jeho režim padl

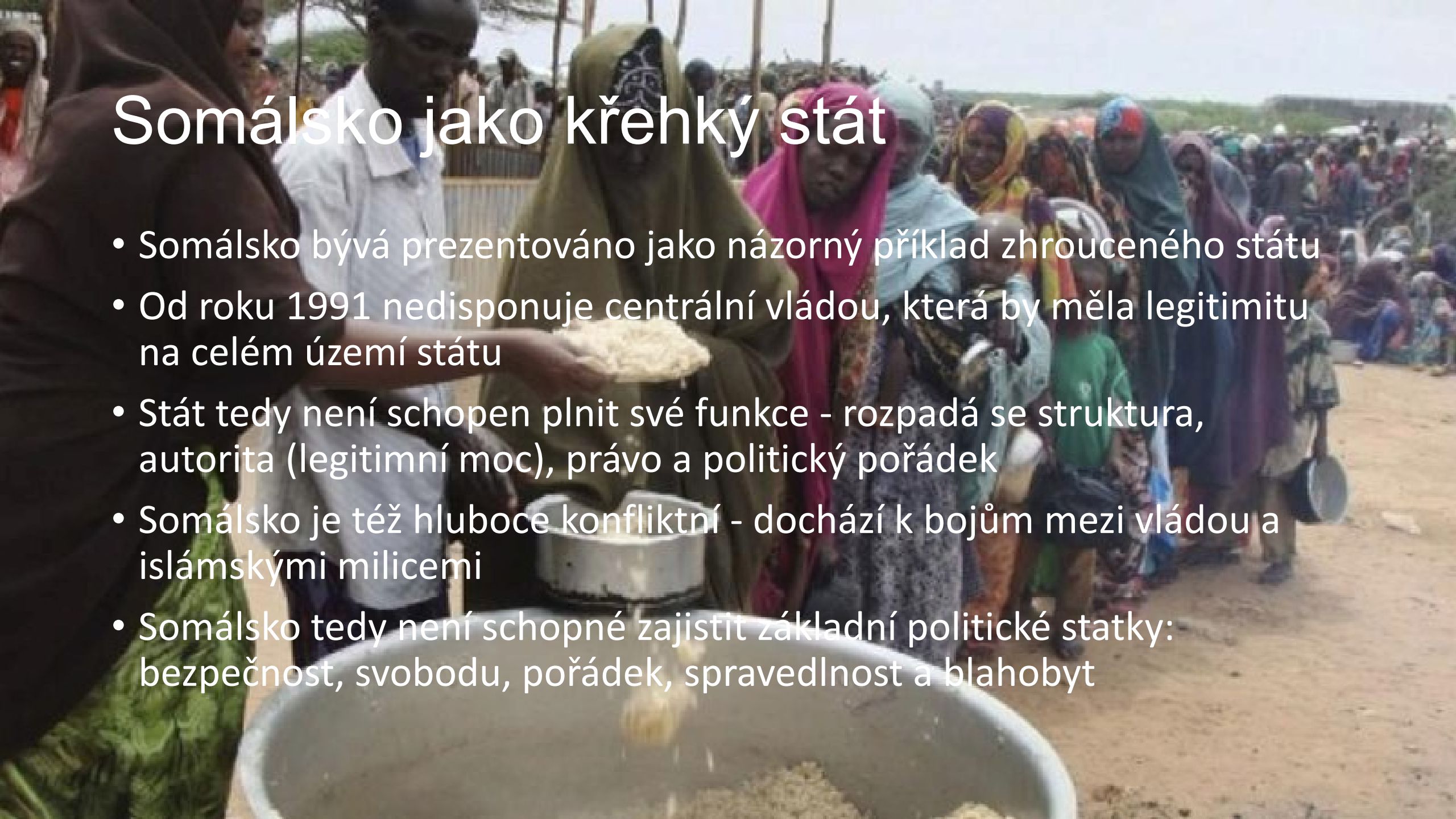

- Po Barreho útěku začalo soupeření o moc a vypukla občanská válka, která přinesla hladomor a nemoci
- Somálsko se ocitlo v naprostém chaosu a anarchii
- Následovala operace "Restore Hope" (Obnovení Naděje) posvěcená OSN a vedená Spojenými státy, jejímž cílem bylo poskytnutí mezinárodní a humanitární pomoci, jednotky se však zapletly se do tažanic s místními ozbrojenými klanovými vůdci a milicemi
- Další operací byla Gothic Serpent, jejímž cílem bylo v říjnu 1993 zajmout diktátora Mohameda Farraha Aidida – bitva o Mogadišo, zemřely dvě desítky amerických vojáků
- V reakci na bitvu o Mogadišo prezident Clinton nařídil okamžité ukončení bojových operací a stažení amerických jednotek ze Somálska

-
- Po odchodu vojsk (USA a OSN) upadlo Somálsko do ještě vážnějších problémů
 - Došlo k vytvoření tzv. Přechodné národní vlády, která však ve většině svých úkolů selhala
 - Boje mezi milicemi a vládou vedly, spolu se suchem, k masivnímu hladomoru a nedostatku vody. V důsledku konfliktů zemřely statisíce lidí

Somálsko jako křehký stát

- Somálsko bývá prezentováno jako názorný příklad zhrouceného státu
- Od roku 1991 nedisponuje centrální vládou, která by měla legitimitu na celém území státu
- Stát tedy není schopen plnit své funkce - rozpadá se struktura, autorita (legitimní moc), právo a politický pořádek
- Somálsko je též hluboce konfliktní - dochází k bojům mezi vládou a islámskými milicemi
- Somálsko tedy není schopné zajistit základní politické statky: bezpečnost, svobodu, pořádek, spravedlnost a blahobyt

- Dle Indexu křehkosti státu dosahuje Somálsko v letošním roce skóre 112,3 (druhé místo hned za Jemenem)
- Nejhorších výsledků dosahuje Somálsko v oblasti bezpečnostního aparátu, který je v této zemi zcela nefunkční
- Na 70 % obyvatel žije pod hranicí chudoby, jen dva z pěti lidí umí číst a psát. Očekávaný věk dožití je 55 let, věkový medián okolo 17 let
- Hluboká krize Somálska pramení převážně z kolonialismu, nepodařené zahraniční intervence, klanových válek, ozbrojeného islamismu a neschopnosti somálských vůdců vést zemi, spolu se změnou klimatu a přírodních katastrof

Index křehkých států 2022

[CSV](#) [JSON](#)

Země	Index křehkých států ▼	2022 Populace
Jemen	113,5	31,154,867
Somálsko	112,3	16,841,795
jižní Súdán	112,2	11,618,511
Sýrie	111,5	19,364,809
DR Kongo	110,2	95,240,792
Středoafriická republika	108,9	5,016,678
Čad	108,5	17,413,580
Súdán	108	45,992,020
Afghánistán	105	40,754,388
Zimbabwe	99,5	15,331,428
Guinea	99,4	13,865,691
Haiti	99,3	11,680,283

Hodnoty indikátorů FSI indexu (2021)

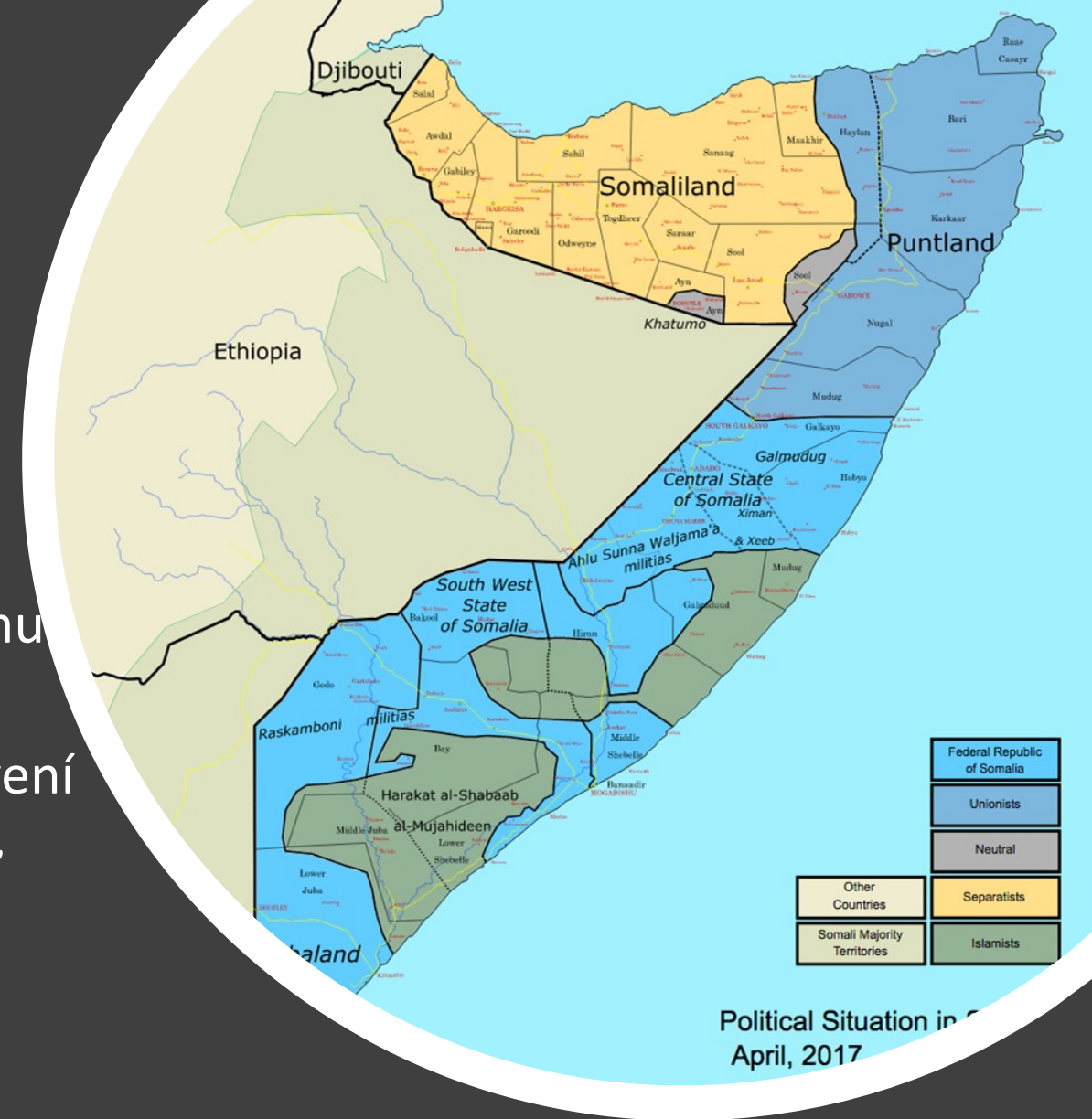
- Bezpečnostní aparát: 9,3
- Působení elitních frakcí: 10
- Nenávist mezi skupinami obyvatel: 8,3
- Ekonomika: 9,2
- Ekonomická nerovnost: 9,5
- Lidé trvale útěku a odliv mozků: 8,8
- Legitimita státu: 9,2
- Veřejné služby: 9,8
- Lidská práva: 8,7
- Demografické tlaky: 10
- Uprchlíci a vnitřně vysídlené osoby: 9,2
- Intervence externích aktérů: 8,9
- Celkové skóre: 110,9

Rozpolcené Somálsko

- Z důvodu neexistence centrální vlády, která by uplatňovala svou pravomoc, si některé oblasti vytvořily vlastní samosprávu

SOMALILAND

- Zahrnuje území bývalého britského protektorátu
- Nezávislost vyhlásil krátce po pádu Barrého režimu (1991)
- Díky jednání mezi místními klany došlo k ustanovení demokratického volebního systému, parlamentu, prezidenta a vlády
- Není mezinárodně uznáván i přes to, že by se na základě stabilního území, obyvatelstva a demokraticky ustanovené vlády dal označit za vnitřně suverénní

PUNTLAND

- Nový regionální stát vyhlášený Somálskou demokratickou frontou spásy (1998)
- V severovýchodní části země
- Nepředstavuje samostatný stát, ale pouze autonomní region
- Až do roku 2012 zde byly zakázány politické strany, nyní však více demokratický

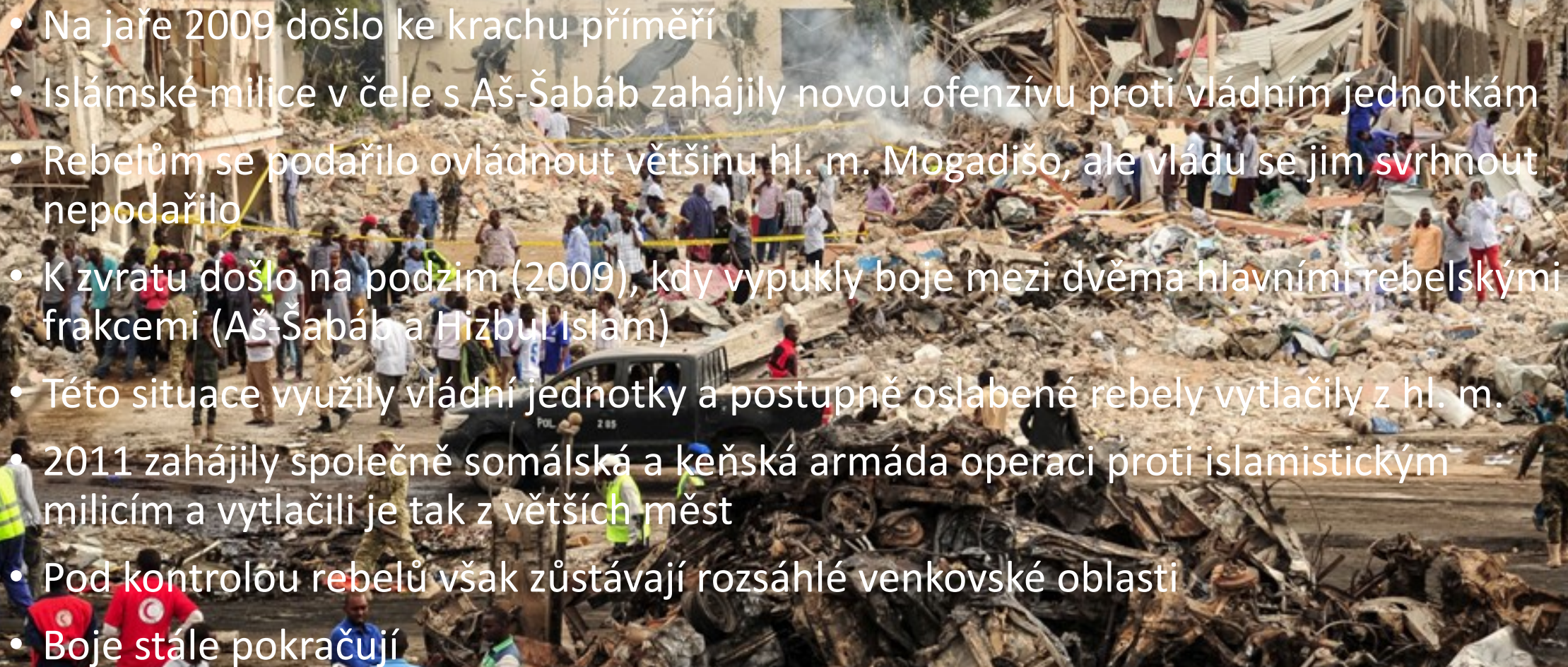
OGADEN

- Region na hranicích mezi Etiopií a Somálskem
- Velká část regionu pod etiopskou správou (křesťané), ovšem 98 % obyv. Somálci (muslimové)
- Nachází se zde významná ropná naleziště, proto se Etiopie nechce Ogadenu vzdát

Střet federální vlády s islamisty

- Federální vláda se snaží od roku 2000 obnovit chod státu, roku 2012 se dočkala mezinárodního uznání
- Ovšem v roce 2006 se proti ní postavil Svaz islámských soudů (ICU)
- Tento svaz byl tvořen sítí samospráv se silnou autoritou soudců aplikujících tradiční pastevecký právní systém a právo šaría
- Svaz se těšil veřejné podpoře a díky ozbrojeným silám dokonce dobyl Mogadišo
- Svoji nadvládu však neudržel dlouho, neboť byl vládou díky podpoře amerických a etiopských jednotek donucen kapitulovat a došlo k uzavření příměří
- S tím se však neshodla radikální odnož Svazu pod názvem Aš-Šabáb (Hnutí mladých bojovníků)

-
- Na jaře 2009 došlo ke krachu příměří
 - Islámské milice v čele s Aš-Šabáb zahájily novou ofenzívu proti vládním jednotkám
 - Rebelům se podařilo ovládnout většinu hl. m. Mogadišo, ale vládu se jim svrhnout nepodařilo
 - K zvratu došlo na podzim (2009), kdy vypukly boje mezi dvěma hlavními rebelskými frakcemi (Aš-Šabáb a Hizbul Islam)
 - Této situace využily vládní jednotky a postupně oslabené rebely vytlačily z hl. m.
 - 2011 zahájily společně somálská a keňská armáda operaci proti islamistickým milicím a vytlačili je tak z větších měst
 - Pod kontrolou rebelů však zůstávají rozsáhlé venkovské oblasti
 - Boje stále pokračují

Následky selhání Somálska

Terorismus

- Skupina Aš-Šabáb patří k nejsilnějším nestátním aktérům v Somálsku. Od roku 2008 je považována za teroristickou organizaci díky vazbám na Al-Káidu
- Roh Afriky je podle USA jeden z hlavních zdrojů globálního terorismu
- Křehký stát je vhodnou půdou pro teroristy: vláda práva je nefunkční, není zde autorita, hranice nejsou pod kontrolou, což umožňuje volný pohyb osob a zboží. Křehký stát nenabízí lidem práci ani naplnění základních životních potřeb, a tak je nábor pro teroristické organizace mnohem jednodušší

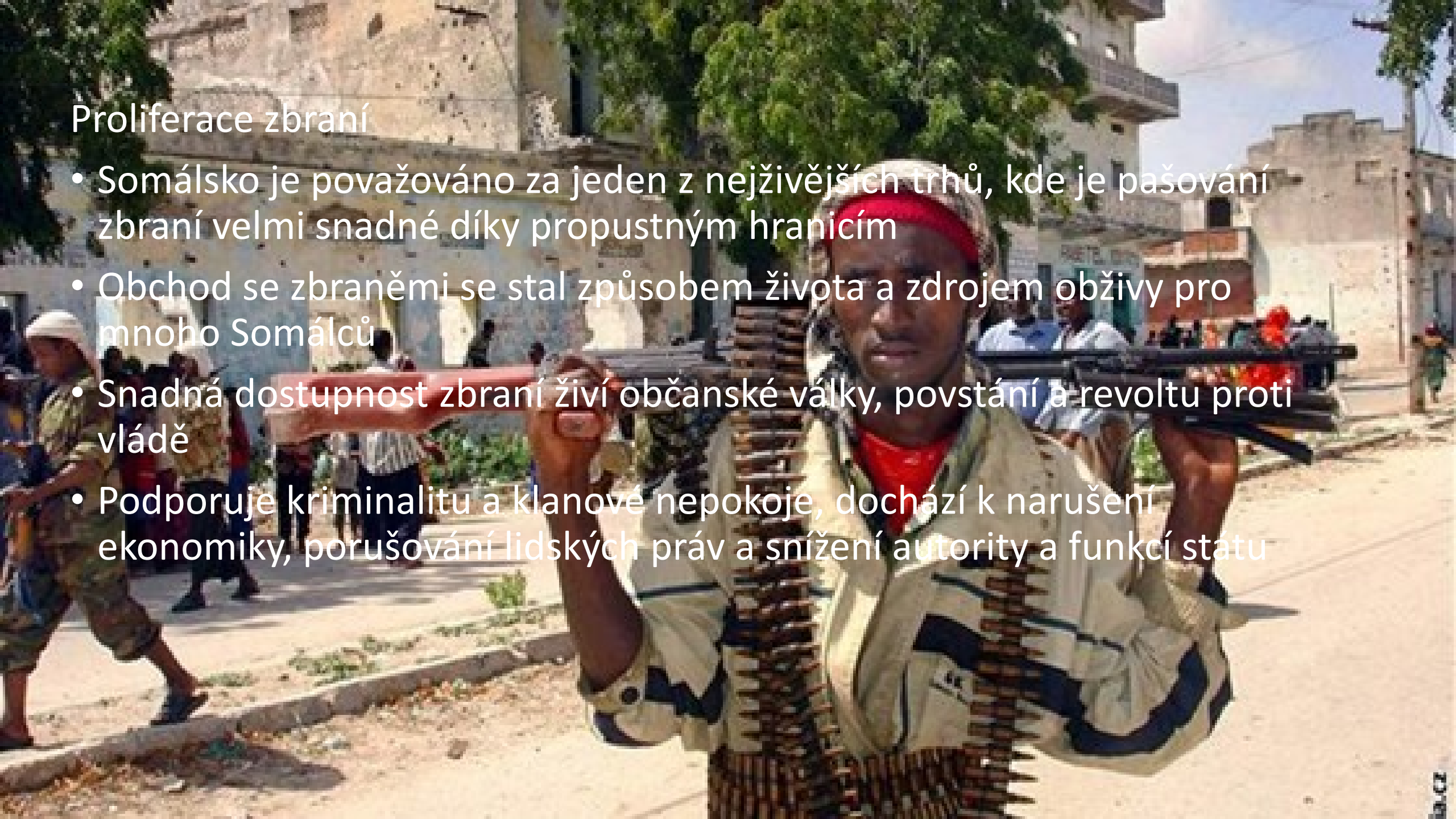
Organizovaný zločin

- Východní Afrika je místem organizovaného zločinu mnoha druhů
- Úřad OSN pro drogy a kriminalitu dělí organizovaný zločin v tomto regionu do těchto oblastí:
 - obchod s lidmi a imigranty
 - proliferace zbraní
 - obchod s drogami
 - pirátství
 - padělání a pašování zboží
 - praní špinavých peněz
 - environmentální zločiny

Proliferace zbraní

- Somálsko je považováno za jeden z nejživějších trhů, kde je pašování zbraní velmi snadné díky propustným hranicím
- Obchod se zbraněmi se stal způsobem života a zdrojem obživy pro mnoho Somálců
- Snadná dostupnost zbraní živí občanské války, povstání a revoltu proti vládě
- Podporuje kriminalitu a klanové nepokoje, dochází k narušení ekonomiky, porušování lidských práv a snížení autority a funkcí státu

Padělání a pašování zboží

- Pašované zboží všeho druhu ze Somálska nejčastěji proudí do různých částí Etiopie a Keni
- Nejčastěji se jedná o elektroniku, oblečení, potraviny a léky
- Využívají absence kontroly na hranicích Somálska, neplatí daně ani cla a zboží tak mohou prodávat za nízké ceny
- Díky geografické poloze Somálska, dlouhému pobřeží, nestabilitě a slabým strukturám pro vymáhání práva se Somálsko stalo rovněž důležitým tranzitním místem pro obchod s drogami a lidmi pro celý Blízký východ, Evropu a jiné části světa

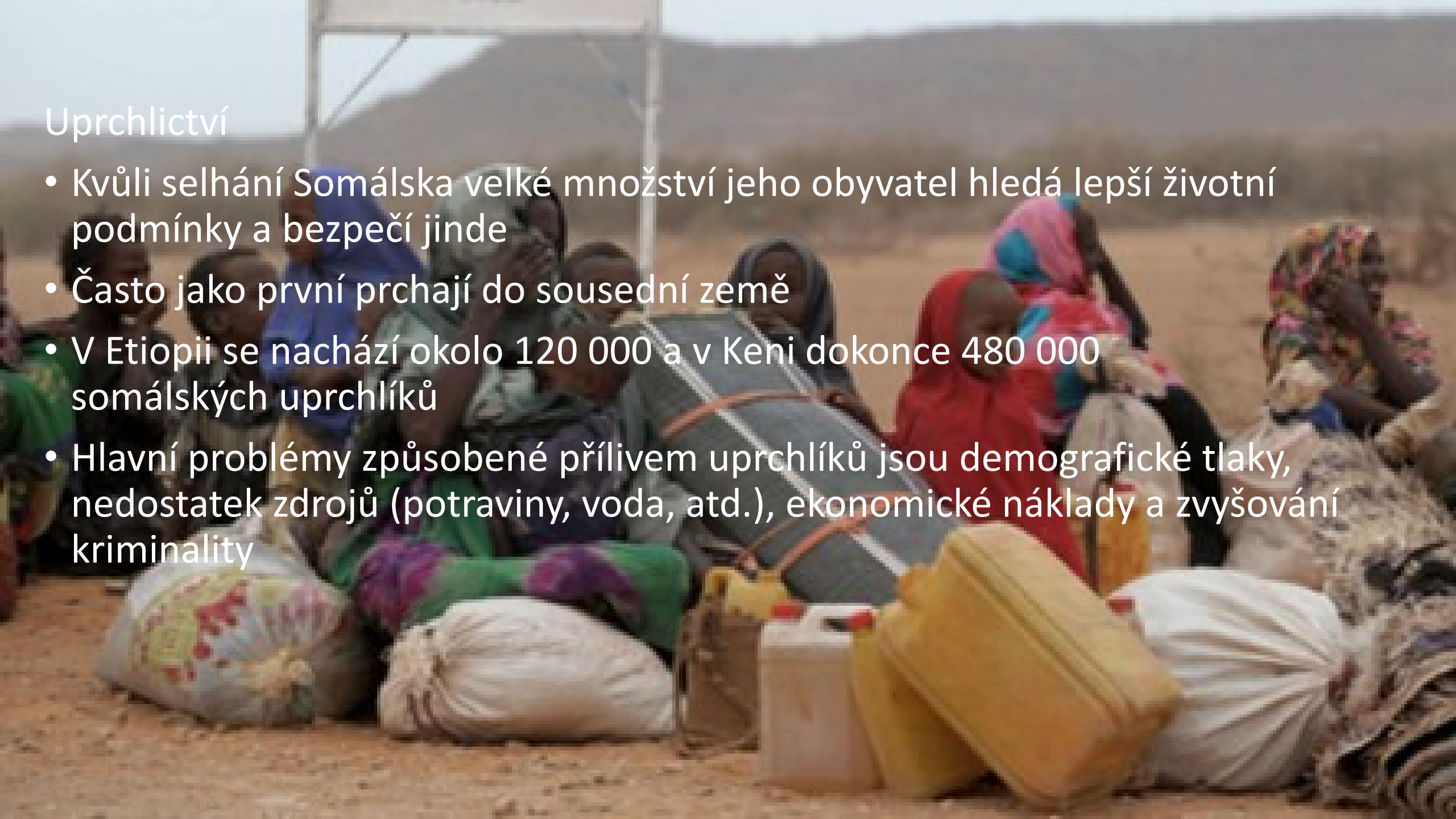
Piráství

- Pirátství je vážnou hrozbou pro světovou bezpečnost a ekonomiku
- Piráti operují v oblastech s dlouhým pobřežním pásmem, vysokou komerční aktivitou, nízkou námořní silou a slabou regionální bezpečnostní situací
- K vzestupu pirátství v Somálsku přispívají zejména chudoba, nezaměstnanost, nepříznivé přírodní podmínky, nízké příjmy, redukce pastevectví a mořských zdrojů skrze sucho a ilegální rybaření, nestabilní bezpečnostní a politická situace

Uprchlíctví

- Kvůli selhání Somálska velké množství jeho obyvatel hledá lepší životní podmínky a bezpečí jinde
- Často jako první prchají do sousední země
- V Etiopii se nachází okolo 120 000 a v Keni dokonce 480 000 somálských uprchlíků
- Hlavní problémy způsobené přílivem uprchlíků jsou demografické tlaky, nedostatek zdrojů (potraviny, voda, atd.), ekonomické náklady a zvyšování kriminality

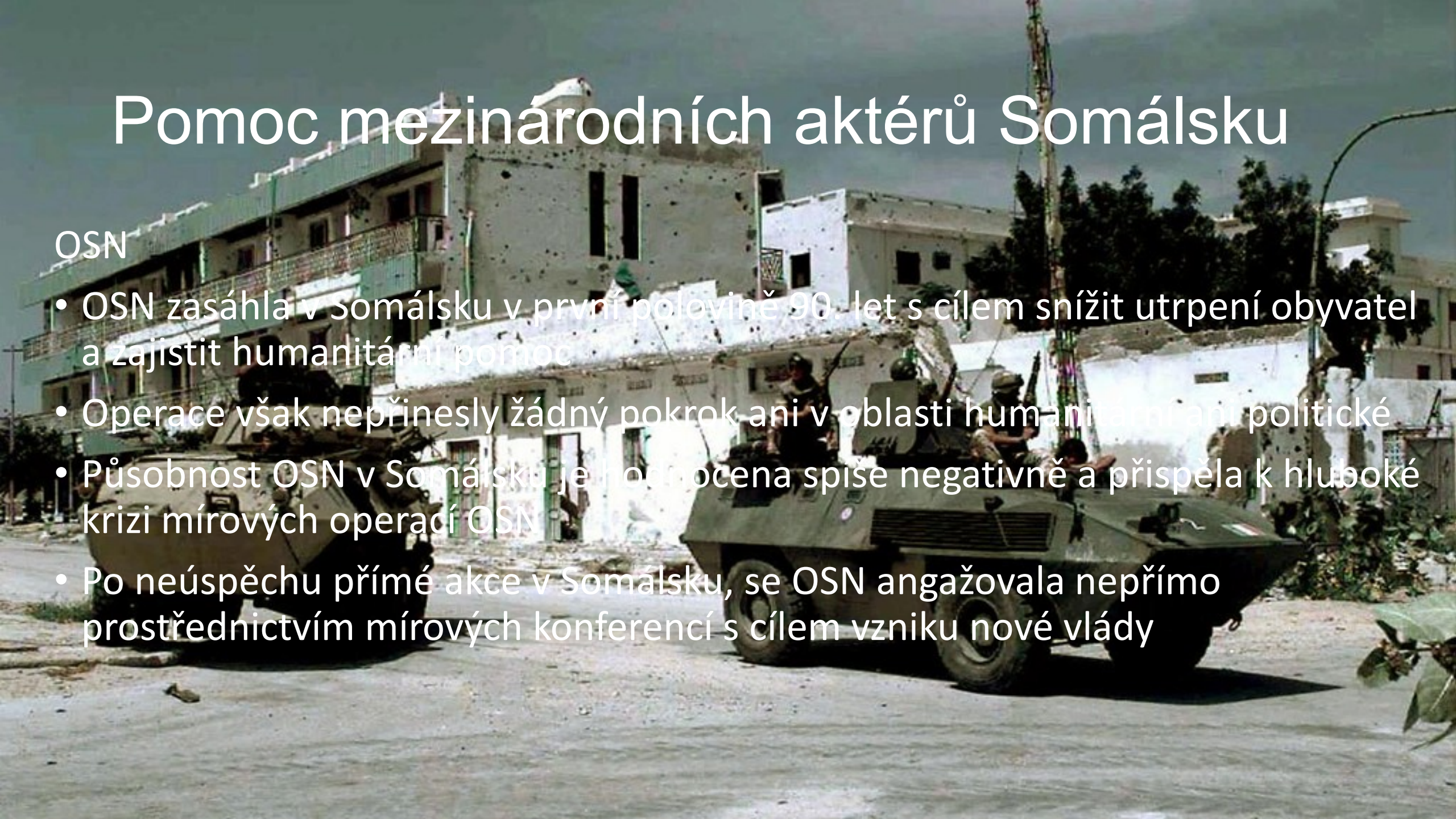
Ekonomické dopady

- Ekonomický růst země je ovlivňován růstem v sousední zemi
- Sousedství s křehkým státem tak způsobuje zátěž pro vlastní ekonomiku
- Následky sousedství s křehkým státem jsou: snížená příležitost k obchodování díky zpomalení růstu HDP; vysoké tarify na přepravu nebo špatné transportní podmínky; špatná reputace u zahraničních investorů; nutnost použít finance na problémy, které se přelévají z křehkého státu

Pomoc mezinárodních aktérů Somálsku

OSN

- OSN zasáhla v Somálsku v první polovině 90. let s cílem snížit utrpení obyvatel a zajistit humanitární pomoc
- Operace však nepřinesly žádný pokrok ani v oblasti humanitární pomoci ani v politické
- Působnost OSN v Somálsku je hodnocena spíše negativně a přispěla k hluboké krizi mírových operací OSN
- Po neúspěchu přímé akce v Somálsku, se OSN angažovala nepřímo prostřednictvím mírových konferencí s cílem vzniku nové vlády

EU

- Evropská unie plně podporuje novou somálskou vládu
- EU se účastní humanitární a rozvojové pomoci s cílem zlepšení životních podmínek obyvatel, kteří trpí dopady občanské války
- 2009 vytvořila vojenskou výcvikovou misi s cílem vycvičit somálské vojáky
- Dále se EU podílí na podpoře právního státu, podpoře soudních kapacit, výcviku somálských policejních sil a poskytování souvisejících stipendií
- K nejvýznamnějším aktivitám EU v Somálsku patří námořní operace, které se úspěšně daří bojovat proti pirátství v této oblasti

USA

- USA se v Somálsku angažovaly v první polovině 90. Let
- Nejprve vytvořily vzdušný mostu pro letecké zabezpečení humanitární pomoci
- V rámci operace Obnovená naděje rozmístily v Somálsku kolem 26 000 vojáků
- Aktivní účast USA v Somálsku však postupně ztrácela podporu americké veřejnosti, hlavně po sestřelení vrtulníku Black Hawk a zabití dvaceti amerických vojáků. Po tomto incidentu došlo ke stažení amerických jednotek ze Somálska
- Po 11. září se soustředily na boj proti terorismu v této oblasti
- Snahou USA už nebylo opětovné vybudování státu, nýbrž zajištění vlastní bezpečnosti
- <https://www.youtube.com/watch?v=Olc-BNBHhpw>
- <https://www.mall.tv/no-go-zone/somalsko>

Shrnutí aktivit vybraných mezinárodních aktérů v Somálsku

- Všichni jmenovaní aktéři se podílely či podílí na vývoji Somálska a měly tak snahu o vyřešení situace v této zemi
- V 90. letech vyvíjely snahu zejména OSN a USA, kteří se prostřednictvím mírových operací pokoušely snížit utrpení somálských obyvatel a zajistit humanitární pomoc
- Operace pod záštitou OSN s nasazením vojenské síly nebyly úspěšné a nevedly ke změně vývoje v Somálsku, které se nadále hroutilo
- V současnosti je v Somálsku velmi aktivní EU, která zaznamenává úspěchy v boji proti pirátství a pokouší se o vytvoření bezpečného prostředí pro opětovné vybudování státu

Zdroje

- VÍTKOVÁ, Kateřina. Rozvrácené státy: Somálsko se stalo symbolem hladu a zmaru, zbraní je ale všude dost. *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, © 2022, 23. 8. 2020 [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/rozvracene-staty-somalsko/r~a6562a02e38411ea9d470cc47ab5f122/>
- ZDRÁHAL, David. *OPERATION RESTORE HOPE* [online]. [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: https://www.military.cz/special_forces/Operations/RestoreHope/default.htm
- *Index křehkých států 2022* [online]. [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/fragile-states-index>
- LUBINOVÁ, Tereza. *Mezinárodní aktéři a koncept zhroucených států: případová studie Somálska* [online]. Praha, 2013 [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/54885/120124988.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Diplomová práce.
- Somálsko. *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, © 2022, 2011 [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/somalsko-pirati-sucho-hladomor/r~i:wiki:1887/>
- Somálsko. *BusinessInfo.cz* [online]. Praha: CzechTrade, © 1997-2022, 01.07.2021 [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/somalsko-souhrnna-teritorialni-informace/2/>
- PRÁŠIL, VÁCLAV. Jak pomáhat zhrouceným státům?. *ASOCIACE PRO MEZINÁRODNÍ OTÁZKY* [online]. AMO, 2022, 2005 [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/jak-pomahat-zhroucenym-statum/>
- HRUŠKOVÁ, Alena. *Padlý stát jako bezpečnostní hrozba a zdroj nestability - komparace následků selhání Somálska na Etiopii a Keňu*. [online]. Brno, 2012 [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: https://vscicz-my.sharepoint.com/:w:/r/personal/tomas_marek_vsci_cz/_layouts/15/Doc.aspx?sourcedoc=%7BA46DB18D-E6FA-49DA-9702-055F3C013B71%7D&file=Hruskova_bc.doc&wdOrigin=OFFICECOM-WEB.START.REC&ct=1650569445628&action=default&mobileredirect=true. Bakalářská práce.
- CHRÁSKA, Filip. *Stabilizace zhroucených států* [online]. Praha: © AMO 2011 [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-Stabilizace-zhroucen%C3%BDch-st%C3%A1t%C5%AF-ECOSOC.pdf>
- Občanská válka v Somálsku. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Ob%C4%8Dansk%C3%A1_v%C3%A1lka_v_Som%C3%A1lsku
- *FRAGILE STATES INDEX* [online]. Washington, DC: The Fund for Peace, 2018 [cit. 2022-04-24]. Dostupné z: <https://fragilestatesindex.org/excel/>
- GREGOROVÁ, Markéta. *Bezpečnostní situace v Somálsku* [online]. Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), 2017, 1-17 [cit. 2022-04-24]. Dostupné z: <https://www.studentsummit.cz/wp-content/uploads/2019/02/UNSC-Somalsko.pdf>

Zdroje obrázků

- https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.lidovky.cz%2Fsvet%2Fcerny-jestrab-sestrelen-od-bitvy-v-somalsku-uplynulo-20-let.A131001_113948_In_zahranici_msl&psig=AOvVaw1yBomTKPiWN2PifF8gwiOT&ust=1650663384651000&source=images&cd=vfe&ved=0CAwQjRxqFwoTCLDMsL6OpvcCFQAAAAAdAAAAABAD
- <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.stoplusjednicka.cz%2Fboure-v-africkem-rohu-intervence-osn-usa-v-somalsku-2&psig=AOvVaw2IYBLE8Yu9D6jzg9HSr6Me&ust=1650663229798000&source=images&cd=vfe&ved=0CAwQjRxqFwoTCOjEh92OpvcCFQAAAAAdAAAAABAD>
- <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fplus.rozhlas.cz%2Feu-podporuje-mirovy-proces-v-somalsku-6621111&psig=AOvVaw00iRT82uqZCZKeAATG7SX&ust=1650663180836000&source=images&cd=vfe&ved=0CAwQjRxqFwoTCKD65eSOpvcCFQAAAAAdAAAAABAD>
- <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.stoplusjednicka.cz%2Fboure-v-africkem-rohu-jak-vypadala-intervence-modrych-prileb-v-somalsku-1&psig=AOvVaw1igEtTpvKBuugoboOuvldl&ust=1650663493149000&source=images&cd=vfe&ved=0CAwQjRxqFwoTCLDwmuuOpvcCFQAAAAAdAAAAABAD>
- https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fepochplus.cz%2Fna-morich-prituhuje-kazdy-chce-byt-piratem%2F&psig=AOvVaw3sD6OE8V3_BWwK5_cOxvok&ust=1650663544321000&source=images&cd=vfe&ved=0CAwQjRxqFwoTCNj7uYOPpvcCFQAAAAAdAAAAABAD
- https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.tyden.cz%2Frubriky%2Fzahranici%2Fafrika%2Fosn-vyhlasila-v-somalsku-hladomor_207466.html&psig=AOvVaw3RdDIH1KnUBdQAXIMDPPpy&ust=1650663522904000&source=images&cd=vfe&ved=0CAwQjRxqFwoTCiC4iPmOpvcCFQAAAAAdAAAAABAD
- https://www.google.cz/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Ftesfanews.net%2Fwp-content%2Fuploads%2F2014%2F05%2FOgaden-region.jpg&imgrefurl=https%3A%2F%2Fwww.thesfanews.net%2Fwhy-do-the-somali-people-of-ogaden-demands-independence-from-ethiopia%2F&tbid=JPi2HRGNdmL0CM&vet=12ahUKEwj2iLXYra33AhUSyqQKHQepADwQMygCegUIARC_AQ..i&docid=MTXI8nUTyzFr5M&w=300&h=200&q=ogaden%20somalia&hl=cs&authuser=0&ved=2ahUKEwj2iLXYra33AhUSyqQKHQepADwQMygCegUIARC_AQ
- <https://www.google.cz/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fcs.wikipedia.org%2Fwiki%2FOgaden&psig=AOvVaw3RibiUBlrr-fGxR3RPKyXa&ust=1650912134511000&source=images&cd=vfe&ved=0CAwQjRxqFwoTCMjYIKuwrfcCFQAAAAAdAAAAABAD>
- https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Somalia_map_states_regions_districts.png
- https://www.google.cz/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fg.denik.cz%2F1%2F3e%2Fvojaci-hnuti-sabab_denik-630-16x9.jpg&imgrefurl=https%3A%2F%2Fwww.denik.cz%2Fze_sveta%2Fna-zakladnu-v-somalsku-zautocila-teroristicka-skupina-sabab-nejmene-17-mrtvych-20170929.html&tbid=yishvPzBcXxnKM&vet=12ahUKEwj1zbnUsK33AhXBxqQKHStXCEgQMygPegUIARCxAQ..i&docid=pamPJQxH6J3PVM&w=630&h=354&q=ob%20C4%20Dansk%20C3%A1%20v%C3%A1lka%20v%20som%C3%A1lsku&hl=cs&authuser=0&ved=2ahUKEwj1zbnUsK33AhXBxqQKHStXCEgQMygPegUIARCxAQ